

Голас Радзімы

№ 9 (966) САКАВІК 1967 г.
ГОД ВЫДАННЯ 12-Ы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ
СВЯЗЯХ З СУАЙЧЫНІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ЦАНА
2 кап.

СА СВЯТАМ, ДАРАГІЯ СЯБРОЎКІ!

Алесь ЗВОНАК

Беларускія жанчыны

Не гартаў я фаліянтаў пажаўцелыя старонкі,
Не шукаў пра вас паданняў, пыл стагоддзяў не страсаў.
Чуў я змалку плач ваш горкі, чуў я смех ваш срэбразвонкі,
Беларускія жанчыны—неўміручая краса!
Станам—зграбныя бярозкі, што павыбеглі край руні,
Замест воч—асколкі неба яснай чэрвеньскай пары;
Валасы—ручайкі лёну, галасы—напеў шматструнны,
А усмешкі—водбліск ясны сонцавейнае зары.
Гордасць, пэўна, узялі вы ў Рагвалодавай Рагнеды,
Дум ясноту Ефрасіння, пэўна, ў спадчыну дала.
Кроў свавольных крывічанак не схіляла вас у бедах,—
Пакідалі вы святліцы, бралі ў рукі вы булат.
Нёс тэўтонскі крыжаносец на канцы мяча няславу,
На зямлю славян-суседзяў ваяўнічы рушыў швед.
Адгукаўся Яраслаўне голас цвёрды Гарыславы,

Клікаў віцязяў у бітве затаптаць варожы след.
Крывічоў зямля лясная не скаралася няволі,
Хоць не раз іх род нязломны у пабоішчах палёг.
Паланянкамі былі вы, а рабынямі—ніколі!—
Хоць у гневе неразумным адварочваўся Стрыбог.
Колькі вы пакут зазналі—не зазнаў ніхто на свеце!
Кветкі-браткі—вашы слёзы прарасталі па лясках;
Сек няшчадна вам абліччы ліхалеццяў снег ды вецер,
А не звяла, не змарнела ваша гордая краса!
Гнулі спіны вы ў прыгоне, жалі жыта Радзівілам,
Пелі песні немаўляткам пры лучыне ў позні час;
Гадавалі веліканаў, каб дужэў народ-асілак,
Налівалася каб сіла незгінальная ў плячах!
Вы зазналі дым і попел, спусташэнне лютых войнаў,
Хлеб з бядою-лебядою, лёс салдаткі-удавы;

Вы трывожна сустракалі век дваццаты неспакойны;
Не схілялі ў час нашэсцяў непакорнай галавы.
Вам знаёмы кроў і порах, партызанскія сцяжыны,
Помсты жар у сэрцах добрых, дзе б каханню гнёзды віць;
Вы на смерць ішлі без страху, беларускія жанчыны,
У імя Радзімы светлай, міру, шчасця і любові!
Вы умелі быць гразою. Чырванець умелі ружай.
Рассыпаць добра алмазы. Карчаваць карэнне зла.
Гэта ваша бессмяротнасць увасоблена ў Харужай,
З вашай мужнасцю Мазанік меч дамоклаў узняла!
Вы—пачатак прыгажосці, вы—жыцця першапрычына,
Бачу будучыню вашу я ў служэнні хараву.
Я цалую вашы рукі, беларускія жанчыны!
Я схіляю перад вамі ў знак пашаны галаву!

СЯРОД тых, каго народ назваў сваім кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета рэспублікі, ёсць імя Ганны Фларыянаўны Катовіч. Яна нарадзілася ў год, калі здзейснілася Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя. Гэта шчаслівае супадзенне, напэўна, і вызначыла ўсё жыццёвае шлях беларускай дзяўчыны. Спачатку працавала лабаранткай у клініцы імя Леніна ў Віцебску, потым вучылася ў медыцынскім інстытуце. У гады Вялікай Айчыннай вайны рабіла аперацыі ў ваенных шпітальных. Цяпер Ганна Фларыянаўна—высокакваліфікаваны хірург, дацэнт кафедры шпітальнай хірургіі Віцебскага медыцынскага інстытута, узнагароджана ордэнамі «Знак Пашаны», «Чырвонай Зоркі», медалямі.

У лёсе Ганны Катовіч няма нічога незвычайнага. Прамысловасць, сельская гаспадарка, транспарт, навука, культура, мастацтва, касманаўтыка—усё даступна жанчынам нашай краіны.

У царскай Расіі ў 1897 годзе з усіх жанчын, занятых наёмнай працай, 80 працэнтаў складала хатняя прыслуга і найміцкі; 13 працэнтаў было занята ў прамысловасці і на падсобных работах у будаўніцтве; толькі 4 працэнты жанчын працавалі ва ўстановах асветы і аховы здароўя.

Па даных 1965 года, у СССР са ста чалавек, якія працуюць у прамысловасці, 46 жанчын, у асвеце—71, у ахове здароўя—86.

За мужнасць і адвагу, праяўленыя ў гады другой сусветнай вайны, 87 жанчынам прысвоена званне Героя Саветаў Саюза. Сярод іх беларускі Марыя Осіпава, Алена Мазанік, Алена Стэмпоўская, Зінаіда Тусналобава.

Больш мільёна жанчын удастоены ўрадавых узнагарод за самаадданую працу, амаль тром тысячам прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы.

Краіна Саветаў дала свету ўзор самага справядлівага і самага гуманнага вырашэння пытання аб становішчы жанчыны ў грамадстве. Саветская жанчына ва ўсім мае роўныя правы з мужчынам, яна акружана клопатамі і ўвагай. Імяна таму дзень 8 сакавіка, які адзначаецца ў Саветскім Саюзе як вялікае ўсенароднае свята, аб'яўлен нерабочым.

На святкаванні 8 сакавіка прыязджаюць госці з многіх краін свету. Яны наведваюць саюзныя рэспублікі, пазнаёмяцца з умовамі жыцця і працы саветскіх жанчын, пабываюць на прадпрыемствах, у калгасах, у бальніцах, школах, дзіцячых садах і яслях.

ЛЮБОУ ШАКАЛІС, якую вы бачыце на гэтым здымку, — адна з лепшых вязальшчыц Віцебскай панчошна-трыкатажнай фабрыкі «КІМ». Прадукцыя, якую яна выпускае, заўсёды прымаецца высокай якасцю.

Фота Г. УСЛАВАВА.

МІНСК

У гэтым годзе сельская гаспадарка рэспублікі атрымае каля 600 марак машын. У іх ліку многа тэхнічных навінак, выпуск якіх асвоен прамысловасцю. Гэта магутныя колавыя трактары, гусенічныя камбайны, універсальныя трактарныя прычэпы. Рад механізмаў завозіцца ў гаспадаркі для вытворчых выпрабаванняў. Так, у саўгасах «Ждановічы» і «Рэканструктар» праходзяць праверку аўтаматызаваныя ўстаноўкі для вырошчвання гідропоннай зеляніны на фермах. Добра зарэкамендавалі сябе карчавальнікі-бульдозеры-пагрузчыкі высокай прадукцыйнасці. Экзамен на палях будучы трымаць гусенічны балотаходны трактар «Б-75», новыя запраўшчыкі ўгнаенняў, культыватары-раслінахарчавальнікі, прапалачныя агрэгаты, машыны для транспарціроўкі і ўнясення вапнавых матэрыялаў, вырошчвання і ўборкі бульбы, льну, цукровых буракоў.

Як паведамлілі карэспандэнты БЕЛТА ў рэспубліканскім аб'яднанні «Белсельгастэхніка», завоз механізмаў павялічваецца амаль на трэцюю частку ў параўнанні з мінулым годам. Паступае каля 14 тысяч трактараў, 4 200 аўтамабіляў, амаль 6 тысяч прычэпаў,

звыш 10 тысяч камбайнаў і іншых уборачных машын. Акрамя тэхнікі айчынай вытворчасці, завозяцца механізмы з сацыялістычных краін.

ВІЦЕБСК

Кніга «Ганаровы трамвайшчык» заведзе на мясцовым камітэце прафсаюза ўпраўлення віцебскага трамвая. Гэтага гонару тут будучы ўдастойвацца ветэраны працы, якія вызначаліся самаадданай работай. Яна будзе захоўвацца ў мясцовым музеі. У яе ўжо занесены імёны першых чатырох ветэранаў. Гэтага высокага гонару ўдастойся 104-гадовы Кузьма Цімлякоў, які цяпер знаходзіцца на заслужаным адпачынку. Ён працаваў тут з дня пуску трамвая — з 1898 і да 1940 года. 40 з лішнім гадоў ён у Віцебску вадзіў трамвай. За гэты час ім наезджана каля мільёна 350 тысяч кіламетраў.

МАГІЛЁУ

У цэнтры горада расчыніў свае дзверы новы аўтавакзал. У светлым двухпавярховым будынку размясціліся прасторная зала чакання, білетныя касы, пакоі адпачынку, зала маці і дзіцяці, буфет, дыспетчарская, аператарская, бюро даведак і службовыя памяшканні. Абсталёўваецца паштовае аддзяленне з тэлеграфам. Магілёў звязан цяпер аўтобуснымі зносінамі з Мінскам, Кіевам, Гомелем, Оршай, а таксама з 28-ю раённымі цэнтрамі і буйнымі вёскамі вобласці. Адсюль штодзённа адпраўляецца каля 200 пасажырскіх аўтобусаў.

ОРША

Цудоўны падарунак атрымалі дзеці рабочых Аршанскага ордэна Леніна льнокамбіната. Тут уступіў у строй закрыты плавальны басейн «Малютка», пабудаваны сіламі грамадскасці. Новае спартыўнае збудаванне мае прывабны выгляд. У ім акуратна аддзеланы ванна з дзвюма воднымі дарожкамі, балкончык для глядачоў. У памяшканні абсталёвана дэманстрацыя. Цяпер на прадрывстве ёсць два закрытыя плавальныя басейны — для дарослых і для дзяцей.

ЛЭЗНА

Осіпаўская васьмігадовая школа Крынкаўскага сельсавета ўдастоілася высокага гонару — ёй уручана на вечнае захоўванне Грамата Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб прысваенні сержанту Цімафею Гарнову звання Героя Савецкага Саюза. З першых дзён Вялікай Айчыннай вайны, знаходзячыся ў радах Савецкай Арміі, ён разам з баявымі таварышамі па зброі пагеройску граміў фашысцкіх захопнікаў. Гармата, якой камандаваў сержант Гарноў, знішчыла шмат жывой сілы і тэхнікі. За праўленны храбрасць і мужнасць Цімафею Якаўлевічу было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза. Але воіну не давялося атрымаць гэту высокую ўзнагароду. Ён загінуў у баі за вызваленне роднай зямлі. Бацькі і маці ў Гарнова няма, а таму школе, у якой ён калісьці вучыўся, і выпай высока гонар захоўваць Грамату Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

«БЕЛАРУСКАЕ БАКУ»

● У 1964 ГОДЗЕ НА ПАЛЕССІ ЗНОЙДЗЕНА ПРАМЫСЛОВАЯ НАФТА. ● ТОЛЬКІ АДНА ШЧЫЛІНА З ГЛЫБІНІ 2630 МЕТРАУ ТУТ ДАЕ ЗА СУТКІ КАЛЯ СТА ТОН «ЧОРНАГА ЗОЛАТА». ● К 1980 ГОДУ БЕЛАРУСЬ МОЖА ПЕРАУЗЫЙСЦІ У ПАЎТАРА РАЗА ЦЯПЕРАШНІ ЎЗРОВЕНЬ ЗДАБЫЧЫ НАФТЫ У БАКУ.

Апошнія гады развіцця нафтаздабываючай прамысловасці прывялі да нечаканых адкрыццяў. У 1959 годзе нафта знойдзена ў Сібіры, у 1959—61 гадах — на паўвостраве Мангышлак, а ў 1964 — на Палессі.

Гэта адкрыццё мае вялікае народнагаспадарчае значэнне. Па падліках вучоных, удзельныя капітальныя ўкладанні на прырост здабычы адной тоны нафты ў гэтым раёне складаюць каля 40 рублёў. Гэта менш, чым у раёнах Каўказа. Ужо ў 1965 годзе сабекошт здабычы тоны нафты тут быў ніжэйшы, чым у Азербайджане, і прыкладна роўны сабекошту здабычы нафты ў Краснадарскім краі. Па меры асваення раёна ён павінен знізіцца амаль у два разы, а гэта абяцае высокую рэнтабельнасць эксплуатацыі нафтавых месцанараджэнняў Беларусі.

Глыбокае разведвальнае бурэнне на тэрыторыі Беларусі было распачата ў 1945 годзе. Добрая геалагічная ўмова і даныя рэгіянальных геафізічных даследаванняў паслужылі падставой для закладкі ў 1950 годзе дзвюх апорных шчылін — Даманавіцкай і Мазырскай. Пачынаючы з гэтага часу штогод бурэнне па некалькі разведальных шчылін. У многіх з іх сустракаліся прыкметы нафты і газу, аднак прамысловых запасаў адкрыць не ўдалася.

У 1953 годзе на Ельскай плошчы з глыбіні 2 430 метраў ударыў фантан нафты. Але залежы былі, мабыць, невялікія.

У 1963 годзе на Рэчыцкай плошчы ўпершыню быў атрыман прыток нафты з дэбітам 2 тоны ў суткі. Геалагі, аднак, лічылі, што дэбіт павінен быць больш, таму што пры бурэнні гэтай шчыліны ў нафтаносны пласт трапіла гліна. Выраслі выкарыстаць так званыя выпрабавальнікі пластоў, якія дазвалялі выклікаць прыток нафты яшчэ да таго, як у пласт трапіла гліна.

У жніўні 1964 года ў шчыліну № 8 на гэтай жа плошчы на глыбіню 2 000 метраў апусцілі выпрабаваль-

нік пласта. За адну гадзіну 15 мінут ён даў 17 тон высакаякаснай нафты. Пасля падключэння шчыліны да трубаправода яна стала штодзённа даваць звыш 200 тон нафты. Месцанараджэнне па размерах аказалася даволі вялікім: 15 кіламетраў у даўжыню і 7—8 кіламетраў у шырыню.

Прамысловая нафта была знойдзена. Загаварылі аб адкрыцці ў краіне новага нафтавага раёна. Аб'ём бурэння павялічылі. І вось на Асташкавіцкай пляцоўцы, размешчанай у 20 кіламетрах ад Рэчыцкай, з глыбіні 1 700 метраў ударыў нафтавы фантан магутнасцю каля 1 000 тон у суткі. Толькі адна шчыліна давала эшалон нафты штодзённа.

У строй уступалі ўсё новыя шчыліны вытворчасцю сотні тон кожнай. А разведчыкі ішлі далей. Прамысловыя прыкметы нафты ўдалося выявіць на Шацілкаўскай плошчы на глыбіні 3 000—3 300 метраў. Нафта аказалася высокай якасці, лёгкая, зусім без шкодных прымесьцяў серы і парафіну.

Былі пацверджаны перспектывы адкрыцця нафтавых месцанараджэнняў і ў двух іншых геалагічных раёнах рэспублікі — Аршанскай і Брэсцкай упадзінах. Плошча перспектывных зямель ацэньвалася прыкладна ў 60 тысяч квадратных кіламетраў. У снежні 1966 года было адкрыта яшчэ адно месцанараджэнне нафты. З разведчай шчыліны № 2, прабуранай на Цішкаўскай плошчы, ударыў з глыбіні 2 630 метраў фантан нафты з дэбітам каля ста тон у суткі. Гэта трэціе прамысловае месцанараджэнне нафты, адкрытае ў Беларусі.

У 1965 годзе рэспубліка дала каля 40 тысяч тон нафты. У 1966 годзе — каля 200 тысяч, і ёсць падставы лічыць, што к 1970 году здабыча беларускай нафты будзе даядзена да некалькіх мільёнаў тон. А к 1980 году можа пераўзысці ў паўтара раза цяперашні ўзровень здабычы нафты ў Баку.

А. ПЕРЧЫК, кандыдат эканамічных навук.

Імя члена-карэспандэнта Акадэміі навук БССР, доктара хімічных навук, прафесара П. Бялькевіча добра вядома ў асяроддзі вучоных рэспублікі. З 1933 года Пётр Іларыёнавіч працуе ў Акадэміі навук БССР. Тут ён зай-

маецца тэарэтычнымі даследаваннямі новага раздзела фізічнай хіміі — тапаінетыкі. **НА ЗДЫМКУ:** П. БЯЛЬКЕВІЧ і старшая лабарантка Л. ФЕДАРОУСКАЯ ў лабараторыі.

Фота П. НАВАТАРАВА.

ВАРШАВА. Тут адбылося пасяджэнне рэдакцыйнай камісіі па падрыхтоўцы матэрыялаў да канферэнцыі еўрапейскіх камуністычных і рабочых партый па пытанню еўрапейскай бяспекі.

Камісія, работа якой праходзіла ў брацкай атмасферы, абмеркавала і распрацавала праекты дакументаў, што будуць перададзены на разгляд камуністычным і рабочым партыям Еўропы. Яна абмеркавала таксама арганізацыйныя пытанні, звязаныя з падрыхтоўкай канферэнцыі, якая адбудзецца ў Карлавах Варах (Чэхаславакія) 24—27 красавіка 1967 года.

БРУСЕЛЬ. Вялікі макет Спаскай вежы і Крамлёўскай сцяны прыцягвае ўвагу наведвальнікаў штогадовага «веснавога кірмашу», які адкрыўся ў Шарлеруа.

Тут размясціўся стэнд «Аэрафлоту» і «Інтурыста». Наведвальнікі кірмашу могуць зручна размясціцца за сталікамі, што стаяць тут, каб выпіць кубачак духмянага краснадарскага чаю, паглядзець фільмы, якія

расказваюць аб выдатных мясцінах саюзных рэспублік СССР. Побач ідзе бойкі гандаль савецкімі сувенірамі і традыцыйнымі савецкімі прадуктамі.

ПАРЫЖ. Генерал дэ Голь зноў выступіў з «асуджэннем агіднага канфлікту, які лютуе» ў В'етнаме. Ён выказаў упэўненасць, што пакласці канец гэтаму канфлікту можна «толькі шляхам спынення знешняй інтэрвенцыі, якая з'яўляецца яго прычынай».

Выступаючы на сьнеданні ў гонар кіраўніка дзяржавы Камбоджы прынца Нарадомы Сіянук, дэ Голь падкрэсліў, што ўрэгуляванне становішча ў В'етнаме павінна быць заснавана на «праве в'етнамскага народа самому распараджацца сваім лёсам».

АЛЖЫР. Тут адкрыўся савецка-алжырскі семінар па праблемах аховы здароўя. Яго ўдзельнікі разгледзяць такія пытанні, як барацьба з туберкулёзам, малярыйяй, рэўматызмам,

трахомай і іншымі хваробамі. Акрамя таго, будуць абмеркаваны праблемы падрыхтоўкі нацыянальных кадраў у Алжыры, аховы здароўя маці і дзіцяці і іншыя пытанні.

З савецкага боку ў рабоче семінара прымае ўдзел дэлегацыя на чале з намеснікам міністра аховы здароўя СССР П. Бургасавым, а таксама група савецкіх урачоў, якія працуюць цяпер у маладой рэспубліцы.

Адкрываючы семінар, міністр аховы здароўя АНДР Тэджыні Хадам выказаў упэўненасць, што семінар даць магчымасць знайсці новыя формы плённага савецка-алжырскага супрацоўніцтва ў галіне медыцыны.

ТЭГЕРАН. Сюды прыбыла савецкая гандлёвая дэлегацыя на чале з міністрам замежнага гандлю СССР М. Патолічавым. Дэлегацыя будзе весці перагаворы з іранскім урадам аб заключэнні доўгатэрміновага гандлёвага пагаднення паміж дзвюма краінамі.

Будуецца і добраўпарадкаў-ваецца Віцебск — адзін са старэйшых гарадоў Беларусі. У юбілейным годзе тут будзе ўведзена ў эксплуатацыю 81 тысяча квадратных метраў жылой плошчы, многа новых дзіцячых устаноў, камбінатаў бытавога абслугоўвання, магазінаў. Асабліва вялікае будаўніцтва вядзецца ў мікрараёне па Смаленскай шашы.

Фота Г. УСЛАВА.

На тэмы дня

12 САКАВІКА — ДЗЕНЬ ВЫБАРАЎ

Наша рэспубліка — напярэдадні вялікай і важнай падзеі. 12 сакавіка адбудуцца выбары ў Вярхоўны Савет БССР і мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных. Згодна з Канстытуцыяй Беларускай ССР выбары ў Вярхоўны Савет рэспублікі праводзяцца адзін раз у чатыры гады, а выбары ў мясцовыя Саветы адзін раз у два гады. Сёлета паўнамоцтва дэпутатаў Вярхоўнага Савета БССР і паўнамоцтва дэпутатаў абласных, гарадскіх, раённых, сельскіх і пасялковых Саветаў заканчваюцца ў адзін і той жа тэрмін, таму выбары ў вышэйшы орган рэспублікі і мясцовыя органы ўлады праводзяцца ў адзін дзень.

Падрыхтоўка да выбараў пачалася ў нашай рэспубліцы ўжо даўно. Згодна з тэрмінамі, вызначанымі ў Канстытуцыі БССР, Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР сваім Указам і выканкомы мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных сваімі рашэннямі ўстанавілі межы выбарчых акруг і участкаў, дзе будзе праходзіць прыём бюлетэняў у дзень галасавання. Сёлета працоўным нашай рэспублікі належыць абраць 421 дэпутата ў Вярхоўны Савет БССР; 1581 дэпутата ў абласныя Саветы; 9683 дэпутаты ў раённыя Саветы; 7178 дэпутатаў у гарадскія Саветы; 2405 дэпутатаў у раённыя Саветы, якія знаходзяцца ў межах гарадоў; 5937 дэпутатаў пасялковых і 55071 дэпутата сельскіх Саветаў. Усяго ж у кіруючы орган рэспублікі і мясцовыя Саветы сёлета балаціруюцца 82276 народных абраннікаў. Калі ўлічыць, што насельніцтва нашай рэспублікі складае цяпер 8 мільянаў 700 тысяч чалавек, то відаць, што ў органах кіравання ў нас будзе заняты амаль кожны дзесяты чалавек.

Нядаўна ў гарадах і вёсках рэспублікі паўсямясна прайшлі многалюдныя сходы працоўных. На гэтых сходах людзі выбіралі кандыдатаў у дэпутаты. Яны называлі тых, хто дастойны насіць імя народнага абранніка. Цяпер акружныя выбарчыя камісіі закончылі рэгістрацыю кандыдатаў у дэпутаты. Іх спісы апублікаваны ў рэспубліканскім і мясцовым друку.

Сярод тых, каму народ даверыў вырашаць справы рэс-

публікі, ёсць і прозвішча старшыні калгаса імя Чапаева Глыбоцкага раёна Максіма Клімянка. Гэты чалавек к'руе гаспадаркай ужо не першы год. Калгас збірае высокую ўраджай збожжавых і гародніны, паспяхова развіваецца жывёлагадоўля. На тэрыторыі сельгасарцелі вырасла некалькі добраўпарадкаваных жылых пасёлкаў, ёсць прыгожы дом культуры, дзіцячыя яслі. Пра свайго старшыню калгаснікі гавораць, як пра чалага таварыша, умелага кіраўніка і прычынповага камуніста. Таму і рашылі яны аддаць галасы ў дзень выбараў за свайго старшыню.

А вось што сказаў на сходзе рабочых саўгаса «Уздзенскі» Уздзенскага раёна Рыгор Шабанок, калі ішла гаворка аб вылучэнні кандыдата ў дэпутаты Мінскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных.

— Я прапаную паслаць у абласны Савет новага склікання кіраўніка нашай трактарнай брыгады Мікалая Іванова. Усе мы яго ведаем як добрага кіраўніка і клопатлівага гаспадара.

Прапанову Р. Шабанца падтрымалі загадчык жывёлагадоўчай фермы Міхаіл Якімовіч, інспектар па кадрах Аляксандр Кучук і іншыя працаўнікі саўгаса.

22 гады працуе слесарам у Лунінецкім паравозным дэпо Дзмітрый Неўдах. І калі ў дэпо зайшла гутарка аб тым, каго абраць кандыдатам у дэпутаты ў гарадскі Савет, рабочыя дэло назвалі яго прозвішча. Дзмітрый Неўдах не толькі добры працаўнік, ён старшыня прафсаюзнай групы цэха, карыстаецца аўтарытэтам сярод сваіх таварышаў па рабоце.

Зараз у рэспубліцы паўсямясна ідзе агітацыя за кандыдатаў у дэпутаты. У агітпунктах, створаных на заводах, ва ўстановах, калгасах і саўгасах, выбаршчыкі знаёмяцца з тымі, за каго яны будуць галасаваць. На сустрэчах з кандыдатамі ў дэпутаты людзі выказваюць ім свае пажаданні.

СЕГОДНЯ НОМЕР

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Международный женский день 8 марта отмечается в нашей стране как большой всенародный праздник, он объявлен нерабочим днем. Советский Союз дал миру образец самого справедливого и самого гуманного решения вопроса о положении женщины в обществе. Промышленность, сельское хозяйство, культура, наука, искусство — нет такой области нашей жизни, где не принимали бы участия женщины. По данным 1965 года, в СССР из ста человек, работающих в промышленности, 46 составляют женщины, в просвещении — 71, в здравоохранении — 86.

Наша республика — накануне большого и важного события: 12 марта состоятся выборы в Верховный Совет БССР и местные Советы депутатов трудящихся. Недавно в городах и селах прошли многолюдные собрания, на которых были выдвинуты кандидаты в депутаты. Среди тех, кому оказано высокое доверие, — председатель колхоза имени Чапаева Глубокского района М. Клименок, слесарь Лунинецкого паровозного депо Д. Невдах, бригадир тракторной бригады совхоза «Уздзенский» М. Иванов и другие достойные сыны белорусского народа. [«12 САКАВІКА — ДЗЕНЬ ВЫБАРАЎ»].

Колхозы «Светлый путь» и «Тіеса» — давние друзья, хоть и лежат они по обе

стороны границы, отделяющей Литву от Белоруссии. Эта граница — не препятствие ни для рабочих бригад, которые ездят помогать соседям в горячую пору, ни для веселых стаяк молодежи, торопящейся по вечерам на вечеринки, ни для свадебных поездов. Многие семьи литовцев породнились за последнее время, сыграв пышные свадьбы. Об одной из них и рассказывает статья «ПАБРАЦІМЫ».

Подборка информации «У КЛУБАХ І АРГАНІЗАЦЫЯХ» сделана по материалам прогрессивных изданий наших земляков за рубежом. Соотечественники из Чикаго отметили 15-летие своего Культурного центра. Члены Федерации русских канадцев Г. Филиппук и П. Воробьев выступили на собрании ФРК в городе Калгари с докладом о поездке на Родину. Состоялся XIX съезд Союза советских граждан в Бельгии, почетным гостем которого был советский консул. С этими и другими событиями знакомят газеты «Русский голос», «Вестник», журнал «Советский патриот».

Недавно журналисты из Германской Демократической Республики Петер Лорф и Вернер Гольдштейн посетили молодой город белорусских шахтеров Солигорск. Свои впечатления они изложили в статье «БУДЬ СЧАСТЛИВ, СОЛИГОРСКИ!», которую мы пе-

репечатываем на немецком языке из газеты «Нойес Дойчланд».

«ВЯЛІКІ ЭКРАН — ВЯЛІКІ ПАЧУЦЦЯМ І СПРАВАМ» — под таким заголовком помещен отчет о II съезде Союза кинематографистов Белоруссии. В центре его внимания были важнейшие вопросы развития художественного и документального кино на современном этапе. За четыре отчетных года, отметили участники съезда, белорусские кинематографисты достигли заметных успехов. Двадцать полнометражных игровых фильмов выпустила наша художественная студия. Высокую оценку получили на конкурсах такие документальные фильмы, как «Кастусь Калиновский», «Есть такая земля» и другие. Белорусские кинематографисты полны сил и желания создавать фильмы, достойные

нашего времени, достойные героических дел советского народа.

Исполняя просьбу земляка из Англии М. Долича, мы помещаем статью «БЯРЭЗІНСКІ ЗАПВЕДНІК», в которой рассказывается об истории создания заповедника, о богатейшей флоре и фауне этих мест. Главной его достопримечательностью являются колонии бобров, густо усеявших берега тихих речушек. Благодаря декретам Советской власти об охране природы ценный пушной зверек был спасен от хищнического истребления, так же как были спасены олени и лоси, чьи стада пасутся сейчас в березинских лесах. Большую работу ведет коллектив научных сотрудников заповедника, который иногда справедливо называют «лесным университетом».

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Тэхнікум
у Клімавічах

Ветэрынарна-заатэхнічны тэхнікум, які размешчан у прыгожым бярозавым гаі на ўсходняй горада, нядаўна адсвяткаваў сваё трыццацігоддзе. За гэты час з яго сцен выйшла каля чатырох тысяч спецыялістаў, якія працуюць у калгасах і саўгасах нашай краіны.

З кожным годам навучальная ўстанова расшыраецца. У апошні час тут узведзены новы навучальны корпус са светлымі аўдыторыямі, лабараторыямі, рознымі кабінетамі; пабудавана таксама два інтэрнаты на 500 чалавек і зараз будуецца трэці.

У тэхнікуме на стацыянарным і завочным аддзяленнях вучыцца больш 1800 чалавек. Лекцыі ім чытаюць 55 вопытных выкладчыкаў.

Н. КУРЭПІН.

Дапамога

У вёсцы Пагост Жыткавіцкага раёна здарылася няшчасце: згарэў дом калгасніка Фёдара Кузьміча. Але сям'ю не пакінулі ў бядзе. Праз тыдзень Кузьміч ужо атрымаў ад калгаса бясплатна лес і іншыя будаўнічыя матэрыялы. Праўленне выдзеліла са сваіх фондаў бульбу, збожжа і іншыя прадукты. А пакуль ішло будаўніцтва, суседзі Саскевічы аддалі Фёдору Кузьмічу і яго сям'і палову сваёй хаты.

Нядаўна Кузьмічы ўспеліся ў новы дом.

І. НОВІКАУ.

Памяці Веры Харужай

Працоўныя Пружанскага раёна сабраліся нядаўна ля дома № 7 па вуліцы Сашыялістычнай у горадзе Пружаны. Тут адбыўся ўрачысты мітынг, прысвечаны адкрыццю мемарыяльнай дошкі на былой явочнай кватэры падпольных работнікаў Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі.

У 1924 годзе Вера Захараўна Харужая неаднаразова бывала ў гэтым доме. Яна прыязджала на Пружаншчыну для правядзення масава-палітычнай работы сярод насельніцтва.

Працоўныя Пружан свята ўшаноўваюць светлую памяць адважнай дачкі Беларускага народа. У новым парку па вуліцы Камуністычнай Герою Саюзнага Саюза Веры Захараўне Харужай устаноўлены помнік.

Б. ЗІНКЕВІЧ.

Смаленскі саўгас-тэхнікум нядаўна скончыла яшчэ адна група спецыялістаў сельскай гаспадаркі. Сярод іх 88 аграномаў і 56 заатэхнікаў. НА ЗДЫМКУ: выпускнікі тэхнікума Галіна ПАЛЯКОВА, Марыя ЯЦКО, Валяцін КАРПАУ, Надзя СЕЛІДЗЕЦ, Надзя ШІМАН і Надзя ШАМАШОВА перад здачай апошняга экзамена.

Фота В. АДАРЫЧА.

Ен стаіць на беразе Вен-ты, апрануты ў камень. Вы-сокі, шыракаплечы. Скульп-тар здолеў укладзі ў гэта аблічча магутную сілу, во-лю і прыгажосць. Камбрыг Ян Фабрыцыус, герой ла-тышскіх страдоў, які авалодаў смаргонскім «бас-тыёнам смерці». Ен—першы з военачальнікаў маладой Савецкай рэспублікі, які атрымаў чатыры ордэны Чырвонага Сцяга.

Я прыйшоў сказаць табе, легендарны камбрыг, што тваё слаўнае імя жыве і сёння на беларускай зямлі...

га да ракі Оксны. Пачалася жорсткая рукапашная сутычка. Вораг не чакаў такой здэрска-сці. Непрыступная Смаргонь, празваная «бастыёнам смерці», была ўзята. Уначым баі брыгада Фабрыцыуса ўшчэнт разграміла шматтысячны гарні-зон горада, страціўшы ўсяго толькі дзевяць сваіх байцоў.

Смаргонская аперацыя ўвай-шла залатой старонкай у скарбніцу баявога вопыту Чыр-вонай Арміі. Палкам Яна Фаб-рыцыуса былі ўручаны ганаро-выя рэвалюцыйныя сцягі.

Хто ж ён, герой Смаргоні, стратэгічны талент якога так ярка праявіўся ў час вызвален-ня Гродзеншчыны? Ян Фабры-цыус—латыш. Нарадзіўся ён на беразе Венты. Сын батрака ў маёнтку Элекас, ён яшчэ ў дзяцінстве спазнаў жорсткае

гаварылі яны. Ян дае слова, што прымуціць паважаць сябе Ен—першы вучань.

Тут, у Вентспілсе, бачыць зня-сільваючую працу і цяжкае жыццё партowych рабочых. І ўзімаецца ў ім бунтарскі дух. Ен прымае ўдзел у байкатаван-ні пагрузкі бульбы на судны для адпраўкі за граніцу. Было гэта ў неўрадавай год, калі людзі пухлі ад голаду. За стой-касць, праяўленую ў байкоце, Ян атрымаваў мянушку «Жа-лезны Марцін». Яго арыштава-лі. Але праз некаторы час вы-пускаюць на волю («усё-такі гімназіст»).

На работу ўладкавацца не ўдаецца. Хто возьме палітычна ненадзейнага з «воўчым» паш-партам? І як ні агідная была яму работа на кулакоў, прый-шлося ісці батрачыц на хутар Відуклі.

Адсюль яго прызвалі ў лейб-гвардыі літоўскі полк. Письмен-наму, моцнаму, яму лёгка да-ецца ваенная навукa. Паўзвод Яна Фабрыцыуса стаў першы ў палку. Неўзабаве ён у чыне прапаршчыка звальняецца ў за-пас.

І зноў нягоды ў Рызе, Вентспілсе. У сакавіку 1903 года ўступае ў рады аб'яднанай Прыбалтыйскай Латышскай са-цыял-дэмакратычнай рабочай арганізацыі. А праз год рыж-скі акруговы суд прыгаворвае «Жалезнага Марціна» да чаты-рох гадоў турмы з высылкай у Сібір.

Запалымнеў сцяг рэвалюцыі. Ян Фабрыцыус становіцца пад яго. Вось на Гдоўскім участку з чырвонаармейцамі Нарвскай заставы Ян Фабрыцыус громіць у дзесяць разоў мацнейшага ворага. Ен—камісар Гдоўскага пагранатрада. Затым яго палкі гоняць ворага з беларускай зямлі. У канцы лютага 1921 го-да Ян Фабрыцыус выбран на канферэнцыі Полацкай гарад-ской партыйнай арганізацыі

дэлегатам на дзесяты з'езд РКП(б). Разам з іншымі дэлега-тамі з'езду ён ідзе на падаў-ленне крашатака мяцяжу. Пасля ўзяцця Крашата Клі-мент Варашылаў асабіста дзя-куе Фабрыцыусу:

— Я бачыў, як дружна пад-няўся твой полк. Ты павёў за сабой усіх, Ян Фрыцавіч. Дзя-кую за службу!

Яркае жыццё Яна Фабрыцыу-са звязана з Беларуссю. Ен камандаваў тут 2-й Беларускай дывізіяй. Тут жа камандаваў корпусам. Камуністы Беларусі бязмежна давяралі свайму ла-тышскаму брату. Восенню 1927 года Віцебская партарганізацыя выбрала яго дэлегатам на 15-ты з'езд ВКП(б). Героя-ла-тыша асабіста ведаў Уладзімір Ільіч Ленін. Ен быў папличні-кам і блізім сябрам такіх вы-датных дзевячоў рэвалюцыі, як Фрунзе, Катоўскі.

Але калі Яна Фабрыцыуса гарача любіў працоўны народ, байцы і камандзіры Чырвонай Арміі, то лютай нянавісцю пранікліся да яго ворагі краіны Са-ветаў. Вясной 1920 года кам-брыг ехаў са сваім начальнікам штаба Яршовым у 142-гі страл-ковы полк. Грымнулі два вінто-вачныя стрэлы. Ян Фабрыцыус асадзіў каня і зняў шапку, У ёй была кулявая прабоіна.

Замежныя разведкі падсы-лаюць лазутчыкаў, каб скон-чыць з легендарным Янам, сла-ва якога, яго талент не даюць ім спакою. Летам 1927 года на граніцы Беларусі і Польшчы затрымана шпіёнка. Яна пры-знаецца: «Так, я павінна была атруціць Яна Фабрыцыуса, члена ўрада вашай краіны».

Загінуў легендарны герой у 1929 годзе пры катастрофе са-малёта над Чорным морам. Ен мог бы жыць, але перш за ўсё паклапаціўся аб выратаванні іншых...

Такі быў герой Смаргоні.
В. ЯРКІН.

Ян Фабрыцыус

Вясной 1920 года, спра-буючы спыніць наступленне Чырвонай Арміі, Антанта пас-лала сваіх буйнейшых фарты-фікатараў з загадам: ператва-рыць смаргонскія вышыні ў непрыступную крэпасць. Фран-цузскія і англійскія спецыялі-сты пабудавалі на вышынях то-стыя жалезабетонныя ўмаца-ванні. Іх акружыў дванаццаці-раднымі плот з калючага дроту. Раскрыліся воўчыя ямы. Под-ступы прастрэліваліся магут-ным агнём артылерыі.

Камандаванне Чырвонай Ар-міі паслала на штурм «бастыё-на смерці» палкі Яна Фабры-цыуса. Трывожная была ноч перад штурмам. Стратэгі Ан-танты, прысланыя на дапамогу

Пілсудскаму, прадказвалі вы-нік:

— Палкі чырвонага латыша знойдуць тут магілу!

Вораг разлічваў, што воіны Яна Фабрыцыуса, як і тыя, што палеглі тут, перад вышы-нямі, пойдучы ў лававую ата-ку. Але камбрыг вырашыў па-іншаму — абходны манеўр. Узнятыя па трывозе палкі, пад покрывам змроку, выйшлі да вёсак Пералессе і Перавозы. Адсюль у тры гадзіны ночы камбрыг павёў іх на штурм. За-няўшы важную вышыню, страл-кі праз праходы ў драцяных загародах праніклі ў гай і ўда-рылі па флангах і тыле праціў-ніка. Ударылі адначасова. Часці другога палка прыціснулі вора-

самавольства ў тым краі, дзе непадзельна панавалі остзей-скія бароны. Хлопчыкам ён падняў камень на свайго пана, калі той паспрабаваў ударыць яго бізунам. Ратуючы непакор-лівага сына, Фрыц Фабрыцыус, паслаў яго да сваякоў у павя-товы горад Вентспілс. Расстаю-чыся, сказаў:

— Сем гадоў збіраў я, сын, грошы на карову. Цяпер выра-шыў па-іншаму. Ты не падобны на ўсіх нас, не церпіш панскага бізуна... Вось грошы на пер-шыя гады вучобы.

З вялікай цяжкасцю ўдалося бачку ўладкаваць Яна ў гім-назію. Сынкі купцоў, буйных землеўладальнікаў, прамыслоў-цаў сустрэлі яго як чужака. «Мужыцкім потам запахла»,—

ПАБРАЦІМЫ

Чароўныя тутэйшыя мясці-ны. Па адзін бок граніцы—На-ча. Гэта цэнтральная сядзіба беларускага калгаса «Светлы шлях». Па другі—«Ціеса», кал-гас Варэскага раёна Літоўс-кай ССР.

«Светлы шлях» і «Ціеса» — даўнія сябры. Ці не таму, як збіруцца людзі абедзвюх гас-падарак, то гавораць не нага-ворацца, а надыйдзе час раз-вітвацца — нават не вельмі пільнае вока заўважаць: з не-ахвотай гэта робіцца. Вядомая ж справа, гадаваліся, лічы, раз-зам, адзін аднаго з маленства ведаюць, шмат што звязвае кожнага, шмат што абавязвае. Сустрэнецца іншы раз літовец з беларусам, і паміж імі мож-на пачуць такія словы:

— Здароў, Кузьма. Як маеш-ся, што новенькага?

— Здароў, здароў, Андрыс. А ты не інакш, як да цешчы?

— Трэба ж...

Аднойчы беларускіх хлопцаў напрасілі дапамагчы калгасні-кам «Ціеса». Разам з іншымі паехаў да суседзяў і Баляслаў Чабіс. Збіраўся — ні пра што асабліва і не думаў. А вась па дарозе сустрэў Дануту... Яна ішла не адна, шмат іх, дзяўчат, крочыла тады з вёскі Казюко-ні. Усіх іх чакала праца. Не змаглі праціць яны міма, як убачылі беларускіх хлопцаў. Рослыя, што маладыя дубкі, яны і самі здалёк заўважылі дзяўчат, але выгляду не па-далі: маўляў, не гуляць сюды прыехалі. Але Баляслаў запом-ніў адроз, як лёгка ступала Данута, як хораша яна ўсміха-лася і якая яна ўся статная ды прыгожая. Бровы чорныя, косы доўгія. А вась вочы, якія во-чы? Не мог сказаць адрозу. І можа толькі таму, што яму абавязкова захацелася пагля-дзець хоць раз у гэтыя глыбо-кія, як акіяны, вочы...

Вечарам, пасля працы ў полі, маладзё сабралася на танцы ў калгасным клубе.

— Вунь, зірні на таго хлоп-ца. Вачэй з цябе не зводзіць,— жартавалі над Данутай сяб-роўкі.

Эх, дзяўчаткі, дзяўчаткі! Ды

навошта ж ужо так у чырвань чалавека ўводзіць?

Не знаходзіць сабе месца Данута. То напраўляе доўгія тугія косы, то зноў (у каторы ўжо раз!) сарамліва апускае вочы.

— Яшчэ што выдумаеце. Для мяне ўсе роўныя...

Спяшаецца дамоў Баляслаў. А вечарам — зноў у «Ціесу». Дануту сярод дзяўчат ён заў-важае адрозу. Толькі падыйсці да яе неяк няёмка, нешта стрымлівае яго, не пускае.

А хлопцы ўжо штурхаюць над локаць смялей!

Восень у гэтых мясцінах пра-бляжыць рыжай лісой, запаліць барвовым агнём лясы. Гэтай парою і рашылі Баляслаў з Да-нутаю пажаніцца.

Вяселле! Маладая і малады ў святочным убранні. Наўко-ла — сябры. Літва дачку аддае Беларусі. Не першую і не апошнюю. І Беларусь не такая, каб паскупіцца. Не злічыць у яе і нявест багатых, і жаніхоў прыгожых.

А ў бубен б'юць, аж хата хо-дарам ходзіць. Бо трэба ж кожнаму і тупінуць, дык тупі-нуць, і зацягнуць песню, то не дзеля прыліку, а каб душу ўкладзі ў яе. На сталах—што хочася. Гэта вясковыя кабеты пастараліся.

— Горка! — чуецца з-за ста-лоў.

Марыя Адамаўна і Браніслаў Мацвеевіч Чабісы, бацькі жані-ха, не нарадуюцца — гасцей жа колькі. Ім, бацькам, пры-гадваецца сваё вяселле. Хоць і даўненька было — добра пом-ніцца. І не забудзецца. Не так выглядала ўсё, далёка не так. З-за дзесціны колькі згрызоты было, з-за цялушкі-пярэзімкі колькі перанесці давялося! Такі звычай быў — давай, нявеста, пасаг і ўсё тут. Нібыта ад гэ-тага каханне зоркай разгара-лася, нібыта сям'я становілася больш моцнай. Сённяшні па-саг — гэта тое, без чаго са-праўды пражыць нельга — чы-стае, як крынічная вада, ка-ханне.

А. БЯРЖЫНСКІ.

Нядаўна ў Мінску, у парку імя Чалюскінцаў, адбыліся провады зімы. Гэты дзень пе-ратварыўся ў сапраўднае свята гараджан.

Фота І. СТЭЦА.

ПАДАРОЖЖА БЕЗ ВІЗ

У інстытуце літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі навук Беларускай ССР адбылося аб-меркаванне праблем творчых кантактаў бе-ларускай літаратуры з літаратурамі іншых на-родаў. З дакладамі і паведамленнямі высту-пілі літаратуразнаўцы Мінска, Гомеля, Ві-цебска, Масквы, Кіева, Рыгі, Вільнюса, Сафіі, Варшавы і іншых навуковых цэнтраў. Вялікую цікавасць выклікалі прамовы члена карэспан-дэнта Балгарскай акадэміі навук Эмілія Георгі-ева і навуковага супрацоўніка кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэ-та Мікалая Урублеўскага.

Адначасова ў Мінску быў праведзён тра-дыцыйны кніжны кірмаш. У параўнанні з па-пярэднімі кірмашамі колькасць прадстаўле-ных тут назваў кніг намнога ўзрасла, расшы-рылася геаграфія абмену літаратурай. Маск-ва, Ленінград, Кіеў, Алма-Ата, Рыга, Кішынёў, Вільнюс, Петразаводск, Харкаў, Бранск — вась далёка не поўны пералік гарадоў, якія актыўна праявілі сябе на кірмашы.

Вынік кірмашу гаворыць сам за сябе: было прададзена амаль 4 мільёны кніг дзесяці ты-сяч назваў на агульную суму два мільёны 630 тысяч рублёў.

У ГАРАДАХ І РАБОЧЫХ ПАСЁЛКАХ

Трыццаць тры гарады і рабочыя пасёлкі нашай Радзімы названы імем Вялікага Кастрычніка. Цяпер яны пясучь юбілейную эстафету ў гонар 50-годдзя Савецкай улады Яна пачала свой шлях з горада Кастрычніцка Башкірскай АССР і пабывала ўжо ў пяці гарадах і пасёлках. На Гомельшчыну ў пасёлак Кастрычніцкі яе даставілі пас-ланцы пасёлка Кастрычніцкі Кіраваградскай вобласці.

Нядаўна эстафета са спецыяльнай дэлегацыяй адпра-вілася далей. На гэты раз яе шлях ляжыць у пасёлак Кастрычніцкі Белградскай вобласці.

У саставе дэлегацыі, якая накіравалася ў Белгародчы-ну, — партыйныя, савецкія і камсамольскія работнікі, удзельнікі мастацкай самадзейнасці.

Па старонках прагрэсіўных выданняў нашых суайчыннікаў

«РУССКИЙ ГОЛОС» (США).

Сёлетні год знамянальны не толькі для рускіх, што жывуць у горадзе Чыкага, але і для ўсёй рускай калоніі Амерыкі. 15 год прайшоў з таго часу, як нашы суайчыннікі, што жывуць у Чыкага, набылі ўласнае памяшканне, дзе размясціўся іх Культурны цэнтр. Тут наладжваюцца лекцыі і даклады, арганізуюцца канцэрты мастацкай самадзейнасці, дэманструюцца савецкія кінафільмы, адбываюцца банкетны.

Культурны цэнтр аб'ядноўвае шматлікія прагрэсіўныя арганізацыі нашых суайчыннікаў, такіх, як «Русское прогрессивное женское общество», «Клуб старожилов», «Друзья «Русского голоса», «Лига американских украинцев», «Друзья Советского Союза» і многія іншыя.

Вось ужо пяцідзесяты год існуе газета «Русский голос». Яна рэгулярна расказвае сваім чытачам аб жыцці суайчыннікаў у эміграцыі, нясе ім праўду аб Краіне Саветаў, выступае за мір і дружбу паміж нашымі і амерыканскім народам. Цяпер падпісчыкі і сябры «Русского голоса» рыхтуюцца да святкавання залатога юбілею сваёй газеты.

«ВЕСТНИК» (Канада).

На сходзе членаў Федэрацыі рускіх канадцаў горада Вікторыя ўражаннямі аб пазедзых у Савецкі Саюз падаўліўся Г. Лежабокаў. Свой даклад ён суправаджаў кіназдымкамі, якія зрабіў у час пазедкі на Радзіму. З такім жа дакладам на сходзе Федэрацыі ў горадзе Калгары ва Украінскім рабочым доме выступілі Г. Філіпчук і П. Вераб'ёў. Свой расказ яны таксама суправаджалі кіназдымкамі.

Родныя песні! Яны блізкія і дарагія кожнаму рускаму чалавеку, дзе б ён ні жыў. Хор «Сентэніял» добра вядомым многім ванкуверцам — аматарам рускіх народных песень. Зараз ён рыхтуе вялікую і разнастайную праграму, прысвечаную стагоддзю Канады.

«СОВЕТСКИЙ ПАТРИОТ» (Бельгія).

У Бруселі, у Доме ССГ, адбыўся XIX з'езд Саюза савецкіх грамадзян у Бельгіі. Даклад аб дзейнасці Саюза зрабіла старшыня Цэнтральнага праўлення Ірына Белік. Яна адзначыла, што Саюз савецкіх грамадзян у Бельгіі пастаянна падтрымлівае культурныя сувязі з Радзімай.

У клубах Саюза часта наладжваліся даклады, праводзіліся гутаркі, арганізаваліся сустрэчы з вучонымі, артыстамі, рэгулярна дэманстраваліся савецкія кінафільмы. Гутаркі мастацкай самадзейнасці паспяхова выступалі як у сваіх аддзелах, так і перад бельгіяцамі.

Па рашэнню Цэнтральнага праўлення прамоўца ўручыла пераходны Чырвоны сцяг за лепшыя поспехі ў культурна-асветнай рабоце старшыні аддзела ССГ горада Гента М. Кастылёва.

З прывітаннем да дэлегатаў звярнуўся консул СССР у Бельгіі Майсееў. Ён пажадаў актывістам ССГ новых поспехаў у юбілейным годзе Савецкай краіны.

Голас Радзімы

№ 9 (966)

роднымі і знаёмымі, убачыць змены, якія адбыліся за гады Савецкай улады, улады, аб якой мы, эмігранты, толькі чулі. І вось такая магчымасць мне выпала. Каля месяца прабываў я ў Беларусі. Гэта была прыемная, радасная падзея ў маім жыцці. Усюды я бачыў велізарнае будаўніцтва: новыя вуліцы, кварталы, мікрараёны. А Мінск! Гэта зусім новы, прыгожы, зялёны горад.

Даводзілася бываць мне і на прадпрыемствах Беларусі. Асабліва спадабалася на заводзе «Перамога» ў Ваўкавыску. Знаёмілі мяне з прадпрыемствам і рабочымі галоўны інжынер Уладзімір Хоміч і старшыня заўкома Аляксандр Санцэвіч. У рабочых добры настрой, большасць з іх жывуць у заводскім гарадку ў выдатных кватэрах з усімі выгодамі.

Зусім іншай стала і сучасная вёска. З вялікім задавальненнем я пабываў у саўгасе «Рось» Гродзенскай вобласці. З гаспадаркай і людзьмі знаёміў мяне дырэктар, Герой Сацыялістычнай Працы Рыгор Шайлякоў. Гэта вельмі прыемны, разумны і ведаючы сваю справу чалавек. «Рось» — буйная дзяржаўная гаспадарка, яе нельга параўнаць нават з самай вялікай сельскагаспадарчай фермай у Канадзе. Людзі добра зарабляюць, жывуць у прасторных дамах, абстаўленых прыгожай мэбляй. У іх карыстанні многа прыватнага транспарту. У кожнага прыватны аўтамабіль. У саўгасе ёсць школы, бальніца, магазіны. У дзённы час дзе выходзяць дзеці рабочых і служачых дашкольнага ўзросту. Прыводзіць іх бацькі, ідуць на работу, і забіраюць вечарам. Присутнічай я і на канцэрте, які наладзілі дзеці з выпадку паступлення іх у школу.

Многа яшчэ можна пісаць аб тым, што я бачыў у роднай Беларусі. Рады таму, што ўсё ідзе к лепшаму. Ад усяго сэрца жадаю маёй Радзіме быць яшчэ прыгажэйшай, а маім землякам вялікага шчасця.

А. ЛАРНІЦКІ.

Канада.

Кнігі вашы ўсе прачытаў і перадаў іх знаёмым. Гэта для нас вялікая радасць — ведаць, што Радзіма жыве шчасліва і шпаркімі крокамі ідзе наперад. Дзякуючы газеце «Голас Радзімы» мы добра навучыліся распазнаваць сярод эмігрантаў здраднікаў, былых фашысцкіх паслугачоў, і цяпер яны не толь-

кі не маюць ніякага ўплыву на сумленныя людзей, а блізка бяцца да нас падыходзіць.

Сардэчна дзякую за карэспандэнцыю і прашу і надалей не забываць мяне, старога.

З прывітаннем ад усёй маёй сям'і

А. МІКША.

Бразілія.

Кніга Міхася Машары «Крэсы змагаюцца», якую вы прysłалі, дужа цікавая. Мы штодня яе чыталі да дзвюх гадзін ночы, суседзі нашы слухалі разам з намі, нікога не браў сон. За 4 ночы скончылі кнігу, і калі чыталі апошнія лісткі, кожнага з нас агарнуў холад, а жонкі аж плакалі. Гісторыя барацьбы нашага народа супраць буржуазнай Польшчы мне добра вядома; я сам, калі жыў у Пінску ў 1928—28 гг., тры разы трапляў у рукі дэфензівы.

Вялікае дзякуй за цікавае чытанне на беларускай мове і шыткі. Яны былі дарагім падарункам дзецям, асабліва радавалася Валянціна, якой споўнілася ўжо 8 год. Я і мае дзеці заўсёды з нецярыплівасцю чакаем весткі з нашай беларускай зямлі, дзе людзі з кожным годам жывуць усё лепш. А тут, у Бразіліі, з кожным днём жыццё становіцца горшым. Беспрацоўе расце, як цеста ў дзежцы, і работу знайсці амаль немагчыма. А кіло мяса ўжо каштуе 3—4 тысячы крузейра.

У мяне шасцёра дзяцей, і я ім увесь час расказваю пра мінулую вайну, пра тое, як гітлераўцы знішчалі старых і маленькіх. Дзеці добра разумеюць, што вайна — гэта дрэнна, а дарослыя, якія кіруюць дзяржавамі, толькі вядуць бясконцыя перагаворы аб раззбраенні, а самі палец аб палец не ўдараць, каб спыніць брудную вайну ў В'етнаме.

І. АНДРЭЙЧУК.

Бразілія.

Вялікае дзякуй ад майго Мішэля за падарунак. Ён займаецца ў школе, вучае англійскую мову. Ведае і рускую мову, і вашы пісьмы чытае сам.

Я жыву не кепска, але яшчэ лепш было, каб была на Радзіме, сярод сваіх. Былі ў мяне планы, каб вярнуцца дадому, але спыніла думка — якая ад мя-

не карысць? Пасля допытаў гестапаўцаў я засталася калекай. У мяне была разбіта галава і аламаная рука. У пакоі, дзе нацысты «размаўлялі» з савецкімі людзьмі, усе сцены былі заліты крывёю. Пакуль сэрца б'ецца, не забуду жахаў таго часу.

М. ЖУРАўСКАЯ.

Францыя.

Пяцідзесят пяць год пражыў я на свеце, а вось як адзначаецца ў Савецкім Саюзе Дзень піянераў, бачыў упершыню. Уявіце сабе цэнтральную плошчу горада Ваўкавыска. Па ёй праходзяць калоны вясёлай, задорнай дзетвары з чырвонымі галышткамі на грудзях. Усюды музыка, песні і мора кветак. Адку групу змяняе другая і так некалькі гадзін.

Я ўжо даўно марыў побываць у Беларусі, сустрэцца з

не карысць? Пасля допытаў гестапаўцаў я засталася калекай. У мяне была разбіта галава і аламаная рука. У пакоі, дзе нацысты «размаўлялі» з савецкімі людзьмі, усе сцены былі заліты крывёю. Пакуль сэрца б'ецца, не забуду жахаў таго часу.

М. ЖУРАўСКАЯ.

Францыя.

Пяцідзесят пяць год пражыў я на свеце, а вось як адзначаецца ў Савецкім Саюзе Дзень піянераў, бачыў упершыню. Уявіце сабе цэнтральную плошчу горада Ваўкавыска. Па ёй праходзяць калоны вясёлай, задорнай дзетвары з чырвонымі галышткамі на грудзях. Усюды музыка, песні і мора кветак. Адку групу змяняе другая і так некалькі гадзін.

Я ўжо даўно марыў побываць у Беларусі, сустрэцца з

Фельетон

Як Турубчук сам сабе помнік паставіў

Здаўна вядома, што помнікі ставяць па заслугах. Велічынны, манументальныя — з граніту; простыя, суровыя — з металу і ставяць яшчэ... з асіны. Экземпляр, які вы бачыце на здымку, да апошняга часу не трапляўся ні археолагам, ні далакопам. Так што яго можна лічыць унікальным. Знайшлі яго на сямейных могілках Турубчукоў у вёсцы Рухавічы Кобрынскага раёна. Сапраўды, звярніце на яго ўвагу. Па-першае, надпіс на ім на дзвюх мовах — рускай і украінскай, па-другое, ёсць год нараджэння, але няма даты, калі чалавек развітаўся з белым светам. А што азначаюць лісткі на белай пліце? Да таго ж, яны вельмі нагадваюць тыя дубовыя лісты, што красаваліся на мундзірах эсэсаўцаў...

Што Рыгор Турубчук заслужыў помнік, мы аспрэчваць не збіраемся. Але які з пералічаных найбольш адпавядаў бы яму, тут варта ўдакладніць. А для гэтага — хочаш не хочаш — прыдзецца перагарнуць старонкі дзеянняў нашага «героя».

Дату яго нараджэння мы ўжо бачылі на пліце помніка. Бацькі яго былі звычайнымі сялянамі, аралі зямлю, пасвілі жывёлу і жылі ў Рухавічах, пад Кобрынам. Тут і падростаў будучы прэтэндэнт на помнік. Яшчэ ў той час, калі яму даводзілася пешкі пад стол хадзіць, наш «герой» зразумеў, што яму прадвызначан іншы шлях.

Але першыя трыццаць год жыцця Рыгора Турубчука не багатыя гістарычнымі падзеямі, і таму мы іх праігнаруем. Далей жа ёсць сёе-тое ў біяграфіі даследуемай персаны, што прымушае нас спыніцца і звярнуць увагу іншых.

Калі полымя вайны ахапіла гарады і вёскі Брэстчыны, Рыгор Турубчук не спынаўся ў ваенкамаце, каб са зброяй у руках перагарадзіць дарогу ворагу. Не думаў ён і ўцякаць ад фшысцкай навалы разам

з бежанцамі на ўсход. Нарэшце, калі Беларусь апынулася пад ботам гітлераўскіх акупантаў, Турубчук не падаўся ў лясы да партызан, так як рабілі гэта тысячы яго суайчыннікаў. Ён пайшоў сваім шляхам.

Не паспелі немцы размясціцца ў Кобрыне на новых кватэрах, а Рыгор Турубчук тут як тут: наваксаваныя боты, вычышчаны касцюм, выгалаенае мурло — прыміце ў паліцаі, гатоў служыць фюрару верай і праўдай. Такія фашыстам былі патрэбы, такімі не грэбавалі. Яны ведалі мясцовае насельніцтва, маглі падказаць, хто ходзіць партызанскімі сцежкамі, каго занесці ў чорныя спісы.

Турубчуку выдалі мундзір паліцэйскага. За такую ласку верны цэрбер не ведаў, у якое месца лізнуць гаспадары.

У тыя змрочныя гады акупанты праводзілі адну карную экспедыцыю за другой — лавілі малалых хлопцаў і дзяўчат для адпраўкі ў «фатэрлянд», расстрэльвалі мірных жыхароў, рабілі засады і аблавы на партызан. І ў кожнай з такіх аперацый прымаў актыўны ўдзел Рыгор Турубчук.

У 1943 годзе гітлераўцы і паліцаі спалілі вёску Барысёўку. Хто не паспеў збегаць ў лес, той жывым згарэў у агні. А такіх было больш 200 чалавек — дзеці, жанчыны, старыя. Сярод тых, хто сеяў смерць і паліў вёску, быў і Рыгор Турубчук. Па даносу здрадніка паліцаі спалілі многіх жыхароў вёсак Хабавічы, Оса, былога райцэнтра Дзвін. Не пашкадаваў Турубчук і сваю родную вёску Рухавічы. Ён не любіў перадавацца справу іншым, усё рабіў сам.

...Легім днём 1943 года ў Хабавічы нахлынулі карнікі. Яны ўварваліся ў дом Рыгора Іванавіча Камісарука і расстрэлялі ўсю сям'ю: мужа, жонку, 75-гадовую маці, траіх дзяцей. Адным з выканаўцаў гэтай трагедыі быў і наш

«герой». Яго рукамі быў закатаваны сувязны партызан Раман Якаўлевіч Бойка, забіты многія патрыёты-антыфашысты.

Гітлераўцы ацанілі здрадніцкі запал Турубчука: ён не толькі адзначаўся некалькі разоў узнагародамі, але нават быў пасланы на вучобу. Хто ведае, колькі зла яшчэ прынёс бы ён, але дні панавання фашыстаў на нашай зямлі былі ўжо злічаны. У чэрвені 1944 года Турубчуку разам з немцамі давялося драпаць з Беларусі «нах Дойчланд».

На гэтым, уласна, і канчаецца першы перыяд дзейнасці нашага «героя». Другі перы-

тэр Турубчук — змагар-вызвольнік. Яго турбуе лёс «паняволенай» Беларусі. Калі афіцыйныя ўлады ЗША абвешчаюць чарговы «тыдзень панявольных народаў», Рыгор Турубчук з'яўляецца перад суайчыннікамі, што жывуць у Амерыцы, у якасці «агента па збору сродкаў для бедных беларусаў». Ён не шкадуе слоў, каб у жахлівых фарбах размаляваць жыццё ў Савецкай Беларусі. Глядзіш, не-не ды і клоне прасяк на прынаду, раскамячыць далонь і кіне ў капялюш долар. А Турубчуку толькі гэтага і трэба...

Рыгор Турубчук не скардзіцца на жыццё, ён задаволены новымі хлебдаўцамі. Толькі вось адна думка не дае яму спакою. З самага маленства нашаму «герою» ўдзяўблася ў галаву думка, што ён — чалавек незвычайны (мы ўжо гэта падкрэслівалі ў пачатку фельетона), што яго «акцыі» лавінны быць высока ацэнены. Яму так і мроіцца ўласны бюст, адліты ў бронзе ўдзячнымі землякамі. Звычайна пра такія сур'ёзныя справы думаюць, пераступішы парог раю або апраметнай. Турубчук рашыў паклапаціцца за гэта.

Грошыкі, сабраныя «для галадаючых беларусаў», сапраўды паплылі ў Беларусь... у выглядзе розных дарагіх рэчаў. Толькі адрас быў адзін і той жа: пасылкі атрымлівалі браты Рыгора Турубчука Аляксей і Андрэй. На ўтаргаваныя грошы яны і паставілі жывому паліцаю гэты «унікальны» помнік. (Вядома, па настойліваму дамаганню брата).

...Людзі пакадаюць па сабе памяць. Добрую ці благаю. Рыгор Турубчук таксама пакінуў памяць на роднай зямлі. Яго землякі-кобрынцы ніколі не забудуць крыві, пралітай рукамі паліцай, людзей, спаленых жывымі ў агні. Не забудуць і не даруюць.

М. ЛАЧЫМАУ.

яд пачынаецца з 1945-46 гадоў. Турубчук мяне гаспадароў і перабіраецца ў Злучаныя Штаты Амерыкі. Ён ужо не носіць ботаў і не апранае паліцэйскага мундзіра. На вуліцах Дэтройта яго сустракаюць у элегантным цывільным касцюме. Цяпер міс-

ВЯЛІКІ ЭКРАН— ВЯЛІКІМ ПАЧУЦЦЯМ І СПРАВАМ

У Мінску, у Доме мастацтваў, адбыўся II з'езд Саюза кінематграфістаў Беларусі. У цэнтры яго ўвагі былі важнейшыя пытанні развіцця мастацкага і дакументальнага кіно на сучасным этапе.

Удзельнікі з'езду адзначылі, што за чатыры справаздачныя гады беларускія кінематграфісты дасягнулі пэўных поспехаў. Дваццаць паўметражных ігравых фільмаў выпусціла наша мастацкая студыя. лепшыя з іх вызначаюцца ідэяй мэтанакіраванасцю, шырокай мастацкай задум, тэматычнай разнастайнасцю.

Паспяховай спробай у стварэнні маштабнага твору можна лічыць карціну «Масква—Генуя» — плён калектыўнай працы А. Спешнева, У. Корш-Сабліна, Н. Арманда і А. Булінскага. Яна адзначана ганаровым дыпламам 2-й ступені за гісторыка-рэвалюцыйны фільм на Увесаюзным кінафестывалі ў Ленінградзе ў 1963 годзе.

Шчырасцю аўтарска-рэжысёрскай інтанацыі вызначаецца фільм «Праз могілкі» (рэжысёр В. Тураў). Маляўнічы і паэтычны, ён пераносіць нас у свет роздму, у асроддзе звычайных і разам з тым незвычайных людзей, раскрывае вытокі гераізму народа, які па загаду сэрца ўзяўся на барацьбу з фашызмам. Верны сваёй тэме В. Тураў у фільме «Я родом з дзіцінства». Гэта карціна складаная, шматпланавая. Тут тое ж самае імкненне, што і ў першым фільме — расказаць пра цяжкі, але незабывны час, пра тое, што прыйшлося перажыць самому стваральніку карціны і яго аднагодкам у гады вайны.

Своесабытна паказ гераічных будняў, раскрыццё чалавечага подзвігу ў суровыя гады вайны прынёс у кіно В. Быкаў. Па яго творах кінастудыя ажыццявіла тры пастаноўкі: «Трэцяя рэакта» «Альпійская бавада» і «Пастка».

Высокую ацэнку атрымаў фільм-казка рэжысёра У. Бякіна «Горад майстроў», поўны выдумкі і фантазіі, гумару і антызму. Спецыяльным прызам адзначана ў Чэхаславацкай дзіцячай карціна «Пушчык едзе ў Прагу» (рэжысёр Л. Годуб), пастаўленая беларускімі і чэхаславацкімі кінематграфістамі.

На з'ездзе гаварылася таксама, што далёка не ўсе фільмы, выпущаныя студыяй «Беларусьфільм», адпавядаюць патрабаванню часу і ўзросшаму густу глядачоў. Некаторыя карціны адыходзяць ад сапраўдных драматычных канфіктаў, кожны да ілюстрацыйнасці і апісальнасці. Няма глыбокага пранікнення ў чалавечыя адносіны ў такіх фільмах, як «Чужое імя», «Колькі летаў, колькі зім» і іншых.

Удзельнікі з'езду з задавальненнем адзначалі ўзростае майстэрства беларускіх кінадакументалістаў, работы якіх выйшлі на перадавыя рубяжы савецкай дакументальнай кінематграфіі. З найбольш значных твораў дакументальнай кінематграфіі апошняга часу можна назваць «Вызваленне Савецкай Беларусі», над якой працавалі рэжысёры П. Шамшур і М. Садковіч.

З'явіліся добрыя работы творчай моладзі ў нашай дакументальнай кінематграфіі. Да іх, у прыватнасці, можна аднесці фільм «Арліная крыніца» (аўтар сцэнарыя А. Вялюгі, рэжысёр В. Сукману, аператар Р. Масальскі), стваральнікам якога ўдалося праз біяграфіі і лёс герояў фільма паказаць вобраз беларускага народа, народа—воіна і працаўніка.

Павялілася якасць кароткаметражных дакументальных фільмаў. лепшыя з іх адзначаны дыпламамі на фестываліх кінамастацтва. Так, у 1964 годзе на аглядае-спарборніцтве кінафільмаў Прыбалтыйскіх рэспублік і Беларусі дыплом за лепшую рэжысёрскую работу быў прысуджаны фільму «Кастусь Каліноўскі» (рэжысёр П. Шамшур). У 1965 годзе на традыцыйным аглядае-спарборніцтве кінематграфістаў рэспублік Прыбалтыкі, Беларусі і Малдавіі пераходны Кубак за лепшы дакументальны фільм быў прысуджаны нашаму кінаарыстэту аб адным з куткоў Палесся «Есць такая зямля», створанаму Г. Бекаравічам, У. Скітовічам і Р. Масальскім.

Наша краіна стаіць на парозе змяняльных гістарычных дат—50-годдзя Савецкай дзяржавы і 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна. Беларускія кінематграфісты ідуць да гэтых дат з добрымі поспехамі. Яны поўна і жадаючы ствараць фільмы, вартыя нашага велічэннага часу, вартыя гераічнай спраў савецкага народа.

У рэспубліцы праходзіць агляда калектываў мастацкай самадзейнасці, прысвечаныя 50-годдзю Савецкай улады. Нядаўна дэманстравалі сваё майстэрства акаратары сцэны Міншчыны. На здымках: уверх — сцэна з гераічнай камедыі «Ігола і шты» у выкананні самадзейных артыстаў Барысаўскага народнага тэатра, Унізе — рабочыя Мінскага радыёзавода выконваюць харэаграфічную нарціну «Ні кроку назад».

Фота М. РЫБІНШТЭЙНА.

СКАРБЫ НАРОДНАЙ МУДРАСЦІ

Хораша спявала бабка Аляксандрына. Бывала, як завядзе задуманую мелодыю, любіў работу кінеш, усё слухаць будзе. У яе песнях—і невыказаная радасць, і светлая пачуццёвая першага каханія, і сум па далёкіх гадах малодасці. Ніхто ў вёсцы не ведаў іх стокмі, як яна, не меў такога меладзічнага голасу.

— Прасявай, бабаўка, яшчэ адну,—чапа прасіў Валодзя, і калі старая была ў добрым настроі, яна захватна згадала.

На мороз зара загарэлася, І брату ў госяціні захацелася. Які задумала, дый пахакала,— чуўся яе сцішаны голас. Вядца, даўно-даўно нарадзіліся

слышы гэтай песні: толькі ў бабчынай светлай памізі захацелася яны.

Аллойчы ў Валодзі ўзнікла думка запісаць песні бабкі. Гэта быў першы крок у яго плённай дзейнасці па збору вуснай народнай творчасці.

Скончыўшы сярэднюю школу, Панюшкі наступіў у Аршанскі настаўніцкі інстытут. Потым выкладаў родную мову і літаратуру на Бягомльшчыне, служыў у арміі. І ўсюды, дзе б ні знаходзіўся ён: на вечарыні, у аўтобусе, на калгасным сходзе ці на вясяельнай бяседзе—чуйна прыслухоўваўся, як размаўляюць людзі, якія яны спяваюць песні, частушкі. Найбольш удала запісаў у блакнот.

Уладзімір Міхайлавіч працуе зараз дырэктарам Звініцкай васьмікласовай школы. Спраў, вядома, многа. І ўсё ж ён знаходзіць гадзіну-другую для таго, каб запісаць у спецыяльную картку пачутыя прыказкі, прымаўкі. Картак накапілася больш пяці тысяч. У асобных папках захоўваецца калі дзявоцот беларускіх народных песень, запісаных у розных раёнах Мінскай і Віцебскай абласцей.

Любоў да вуснай народнай творчасці У. Панюшкі прывяла вучням. Многія з іх па-сапраўднаму захапіліся збіраннем фальклору.

У. СКАПА.
Талачанскі раён.

Glück auf, Soligorsk

VON PETER LORF UND WERNER GOLDSTEIN

Soligorsk hat uns vor Beginn unserer Belorußlandreise etwas Kummer gemacht. Auf keiner der uns zugänglichen sowjetischen Atlanten war die «Salzstadt» zu entdecken. Dabei heißt es unmißverständlich in den Direktiven des XXIII. Parteitages der KPdSU, dort würde während des Fünfjahresplanes ein zweites Kalikombinat fertiggestellt.

Zum Glück gibt es im Moskauer Stadtzentrum ein Spezialgeschäft für Landkarten. Bei Schülern wie erwachsenen Lern-eifrigen und Touristen ist der Bedarf groß. Auf der neuesten Schulwandkarte von Belorußland, die wir hier erstehen können, steht unübersehbar in zentimetergroßen Lettern SOLIGORSK. Zwei Würfel kennzeichnen den Ort als kalifündig.

GRÖSSTES IN EUROPA

Von Minsk geht die Reise nach Süden, etwa 100 Kilometer. In der Herbstsonne grüne Wintersaaten, Herden auf den Weiden und immer wieder warnende Schilder mit einer Kuh im Dreieck statt des uns gewohnten stilisierten Erwachsenen mit Kind. So werden wir stets an unsere Aufgabe erinnert, dem Kali, dem I-Tüpfelchen der belorussischen Landwirtschaft, journalistisch nachzustellen. Als endlich das alte Landstädtchen Sluzk—im Weltkrieg Schauplatz harter Gefechte—passiert ist, kündigt sich Soligorsk mit Schornsteinen und Schrägaufzügen, Förderfirmen und weißgeputerten Waggons an.

Im Verwaltungsgebäude des Ersten Kalkkombinats empfängt

uns der Kreissekretär der KPdSU dieses ersten und einzigen Bergwerkes der Belorussischen SSR, Nikolaj Andrejewitsch Shuskij.

Er ist nicht nur Fachmann für den Bergbau. Von ihm erfahren wir auch bis ins Detail, warum der Torfboden ohne die Kalisalze—und das Superphosphat aus der Ukraine und den baltischen Sowjetrepubliken—fast bedeutungslos wäre, so wertvoll er potentiell auch sein mag. Sie ermöglichen Getreideerträge bis zu 35 Doppelzentner je Hektar: Das ist mehr als das Doppelte des jetzigen Durchschnitts der Republik.

Seit 1949 die Geologen unter den Moorböden das zu Salz geminnene unterirdische Meer gefunden haben, sind Dutzende Millionen Rubel investiert worden. Bis zu tausend Meter Tiefe sollen hier viele Milliarden Tonnen Kali liegen. Um dieses «weiße Gold» zu gewinnen, kamen Komsomolzen nach Soligorsk und erfahrene Bergleute aus dem Uraler Solikamsk, den ukrainischen Erzgruben von Kriwoi Rog und den Donba-Kohleschächten. Im Kalikombinat Nr. 1 werden in diesem Jahr etwa 1,7 Millionen Tonnen gefördert, das ist fast die gesamte DDR-Förderung. Die erste Aufbaustufe des 2. Soligorsker Kalkkombinats verspricht eine weitere Million Tonnen. Damit werden die traditionell größten europäischen Kaliproduzenten übertrafen. Und die zweite Aufbaustufe des Kombinat Nr. 2 ist für eine weitere Million Tonnen im Jahr gut. Mit dem 50. Jahrestag der Oktoberrevolution soll die Förderung aufgenommen werden.

5000 KUMPEL — 1500 KOMMUNISTEN

Nikolaj Andrejewitsch Shuskij kann lebhaft und anschaulich erzählen. Er hat sich den Schwung der Matrosen der baltischen Flotte bewahrt, in der er gegen die Faschisten gekämpft hat. Begeistert akzeptieren wir sein Angebot, mit ihm in den Schacht einzufahren. Wir treten den Soligorsker Genossen gewiß nicht zu nahe, wenn wir laienhaft behaupten, daß sich moderne Schächte sehr ähneln, gleich, ob Erz, Kohle oder Kali gefördert wird. Allerdings die Luft auf dieser 600-Meter-Sohle: Das ist wie konzentrierte Ostsee. Wir atmen tief und schmecken das Salz auf den Lippen. Wenig Menschen sind zu treffen, obwohl doch von den 5000 Bergleuten die Hälfte unter Tage arbeitet. Der Mechanisierungsgrad ist hoch, die Strecken sind lang. Wir fahren mit 60 Kilometer Stundengeschwindigkeit auf dem Jeep durch die Tunnel, die die Kombe so sauber halbrund geschnitten hat wie weiland alte Steinmetze die Gewölbe mittelalterlicher Dome.

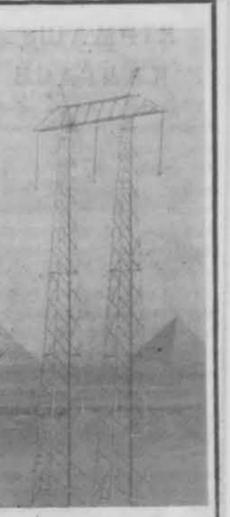
FÜR DIE KINDER GEBEN WIR ALLES

Nikolaj Andrejewitsch scheint hier gut bekannt zu sein. Er ruft fast jeden, der uns begegnet, beim Vor- und Vaternamen und wird ebenso angesprochen. Allein das wäre bei 1500 Mitgliedern der Parteiorganisation bereits eine bemerkenswerte Tatsache. Der Kreissekretär der Partei hat für jeden ein Scherzwort. Doch ist er nicht oberflächlich. Er versteht es ausgezeichnet, sofort zur Sache zu kommen. Jeder Gesprächspartner empfindet, daß dieser verantwortliche Genosse die Probleme kennt, seien sie technischer, politischer oder familiärer Natur. Ein Parteisekretär wie Nikolaj Andrejewitsch genießt überall Achtung. Ein Mann, der auch ernste Dinge mit lebensvollem Humor meistert, der jedem mit gleicher Achtung begegnet, nicht nur, wenn er unter der Dusche in der Waschkabine nackt ein Gleiches unter Gleichen ist.

Von den 30 000 Einwohnern der Stadt Soligorsk sind 5000 Bauarbeiter. Sie bauen nicht nur das zweite Kalikombinat, sondern vor allem auch ihre Stadt. Kräne, Kräne und noch mehr Kräne. Das Stadtzentrum ist den Kindern zugeeignet. Sind die Wohnbauten noch etwas einförmig im Äußeren, die Schule für 1600 Kinder ist es nicht. Sie hat drei Quergebäude. Einprägsame Ornamentik kennzeichnet die Altersstufen, die dort jeweils lernen. Ein gläserner Längstrakt verbindet das Ganze mit einem Speisesaal für 800 Schüler. Alles atmet Licht, Luft, Schönheit. Lebensvoll sind die Kindergärten und Kinderkrippen der Stadt, die sich um die Schule gruppieren, von Gärten und Rasenflächen umhegt.

«Bei den Wohnbauten reicht das Geld heute noch nicht immer für die Schönheit. Aber für die Kinder geben wir alles», das sagen Soligorsker Eltern. Sie sind jung, vielfach noch im Komsomolzenalter. Sie holen Kali aus der Erdentiefe, sie lernen im Bergbau-Technikum oder legen in der Freizeit mit Hand an, damit ihre junge Stadt ein Kleinod in der belorussischen Landschaft wird.

Wir wünschen euch «Glück auf» zum neuen Jahr, Soligorsker Kumpel! Eure Stadt und euer Kombinat zeigte uns Belorußland im Jahr 50 der Sowjetmacht.

Роўна сем год назад на берагах старажытнага Ніла ў раёне Асуана з'явілася шматлікая армія арабскіх інжынераў, тэхнікаў, рабочых. Пачалося збудаванне буйнейшай у Афрыцы Асуанскай гідрэлектрастанцыі. Работы ўзначалілі савецкія спецыялісты. А 9 студзеня 1965 года ў некалькіх кіламетрах ад гіганцкай будовы ўзнялася першая магутная 500-кілавольтная лінія электраперадачы Асуан—Каір. Мантаннікі пайшлі праз пустыню на поўнач, да сталіцы ААР. Зараз закончаны ўсе работы па ўзвядзенню гэтай лініі і падстанцыя на яе шляху.

Фота І. БЯЛЕЦКАГА.

ТАЙНАЕ СТАЛА ЯЎНЫМ

Амерыканскае цэнтральнае разведвальнае ўпраўленне (ЦРУ) выкарыстоўвае студэнтаў заходнеберлінскіх вышэйшых навуковых устаноў для вярхоўнай дзейнасці супраць Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Пры гэтым ЦРУ дзейнічае сумесна з заходнегерманскай разведкай і заходнеберлінскім «ведствам па ахове канстытуцыі». Аб гэтым сведчаць дакументальныя матэрыялы, апублікаваныя адрэдактарам дэпартаменту дзяржаўнай бяспекі ГДР.

Заходнегерманскія і заходнеберлінскія студэнты, выкарыстоўваюцца заходнімі сакрэтнымі службамі для выканання розных шпіёнскіх заданняў.

С ДИПЛОМАТИЧЕСКОЙ МИССИЕЙ В БЕРЛИН

Валентин БЕРЕЖКОВ

Из секретных архивов германского правительства, а также из дневников высокопоставленных нацистских чиновников и документов Нюрнбергского процесса над гитлеровскими военными преступниками мы теперь знаем, что и после заключения осенью 1939 года советско-германского пакта о ненападении Гитлер продолжал вынашивать планы войны против Советского Союза. Через два месяца после того как был подписан этот пакт, Гитлер дал указание командованию вооружённых сил разведать оккупированные Германией польские районы как «плацдарм»

для будущих германских операций. Об этом имеется соответствующая запись в дневнике Гальдера от 18 октября 1939 года. 23 ноября 1939 года, выступая перед своими генералами с пространной речью о готовящемся походе на Запад, Гитлер коснулся также и операции против Советского Союза. Он заявил: «Мы сможем выступить против России только после того, как развеем себе руки на Западе...»

В то время Гитлер обуславливал начало агрессии против Советского Союза победой на Западе, то есть разгромом Англии. Но война с Советским Союзом была для него делом решённым. Как свидетельствует в своём дневнике начальник генерального штаба германской армии генерал Йодль, «еще во время похода на Запад Гитлер изложил свое принципиальное решение... нападая на Советский Союз весной 1941 года». 29 июля 1940 года на совещании представителей сил Гитлер заявил, что намерен выступить против Советского Союза весной 1941 года, причём уже не делал прежних оговорок. Наоборот, он стал склоняться к тому, чтобы напасть на Советский Союз до окончательного разгрома Ан-

гли. 31 июля 1940 года в своей резиденции в Берхгофе Гитлер при встрече с представителями вермахта объявил о решении отложить высадку на английских островах. Он заявил: — Все надежды у Англии на Россию и Америку. Если надежда на Россию отпадает, то отпадает и надежда на Америку, поскольку выход России из строя в огромной степени изменит роль Японии в Восточной Азии. Когда Россия будет разбита, рухнет последняя надежда Англии... Генерал Гальдер в своём дневнике следующим образом подытожил это совещание. «Постановили: для того чтобы решить проблему, Россия должна быть уничтожена весной 1941 года. Чем скорее мы развеем Россию, тем лучше».

После этого, то есть за три месяца до берлинской встречи, начались тайные приготовления к агрессивному походу против Советского Союза. Угроза, нависшая над Англией, миновала. Таким образом, уже самый факт существования мощной социалистической державы — Советского Союза — отвратил от Англии опасность германского вторжения. Гитлер решил сперва покончить с Советским Союзом, а потом уничтожить Англию. Но он просчитался. Героическое сопротивление со-

ветского народа фашистской агрессии и последующий разгром третьего рейха навсегда похоронили эти планы. Итак, Гитлер вел двойную игру. Уже приняв решение о нападении на Советский Союз, он вместе с тем, стараясь выиграть время, пытался создать у Советского правительства впечатление, будто готов обсудить вопрос о дальнейшем мирном развитии советско-германских отношений. Видимо, в представлении нацистов, этим же целям должна была послужить и встреча в Берлине, к которой гитлеровское правительство проявляло большой интерес, начиная с лета 1940 года.

В переписке, которая в те месяцы велась между Берлином и Москвой, немцы делали намеки на то, что было бы неплохо обсудить назревшие вопросы с участием высокопоставленных представителей обеих стран. В одном из немецких писем указывалось, что со времени последнего визита Риббентропа в Москву произошли серьёзные изменения в европейской и мировой ситуации, а потому было бы желательно, чтобы полномочная советская делегация прибыла в Берлин для переговоров. В этих условиях Советское правительство, которое неизменно выступало за мирное

урегулирование международных проблем, ответило положительно на германскую инициативу о проведении в ноябре 1940 года совещания в Берлине. В Бункере Риббентропа Вечером того же дня, когда закончились переговоры с Гитлером, состоялась встреча в резиденции Риббентропа на Вильгельмштрассе. Его кабинет, значительно меньше, чем у Гитлера, был обставлен с роскошью. Узорчатый паркетный пол так блестел, что в нём, словно в зеркале, отражались все предметы. На стенах висели старинные картины, окна обрамляли портьеры из дорогой гоубеленовой ткани, вдоль стен на подставках стояли статуэтки из бронзы и фарфора. Державшийся в присутствии Гитлера в тени, Риббентроп вел себе теперь совсем по-иному. Он разглагольствовал вольноулыбно, на манеры его были скорее развязными, нежели величественными. Его окружала многочисленная свита и фотопорттеры, перед которыми он охотно позировал. Во время взаимных приветствий и общей беседы, длившейся несколько минут, Риббентроп стоял посреди комнаты, вытискиваясь во весь рост, со скрепящими на груди руками и нагло задранным головой. Наконец он ска-

зал, обращаясь к свите и репортёрам: — Господа, вам придется нас покинуть. Нам предстоит еще важные дела. Надеюсь, вы нас извините... Все быстро откланялись и вышли из кабинета. Риббентроп пригласил участников беседы к стоявшему у угла кабинета круглому столу, украшенному бронзовыми фигурками и греческим орнаментом, и, когда все расселись, заявил, что в соответствии с пожеланием фюрера было бы целесообразно подвести итоги переговоров и договориться о чём-то в «принципе». Затем он вынул из нагрудного кармана своего серо-зеленого кителя сложенную в четверть листа бумажку и, медленно развернув ее, сказал: — Здесь набросаны некоторые предложения германского правительства... Держа листок перед собой, Риббентроп зачитал эти предложения. Смысл их сводился к тому же хвастливому рассуждению о неизбежном крахе Великобритании и к тому, что теперь, дескать, настало время подумать о дальнейшем переустройстве мира. В связи с этим германское правительство предлагало, чтобы Советский Союз присоединился к пакту трех, заключённому между Германией, Италией и Япо-

нией. При этом Германия, Италия, Япония и Советский Союз должны дать обязательство взаимно уважать интересы друг друга. Все четыре державы должны также дать обязательство не поддерживать никакие группировки держав, направленные против одной из четырех стран. В дальнейшем участии пакта, с учетом взаимных интересов, должны будут решить вопрос об окончательном устройстве мира... Советский делегат, выслушав это заявление, сказал, что нет смысла возобновлять дискуссии на эту тему. Но нельзя ли получить значительный текст? Риббентроп ответил, что у него только один экземпляр, что он не имел в виду передавать эти предложения в письменном виде, и поспешно спрятал бумажку в карман. Неожиданно завыл сигнал воздушной тревоги. Все переглянулись, наступило молчание. Где-то поблизости раздался глухой удар, в высоких окнах кабинета задрожали стекла. — Оставаться здесь небезопасно,—сказал Риббентроп.— Давайте спустим вниз, в мой бункер. Там будет спокойнее... Мы вышли из кабинета и по длинному коридору дошли до витой лестницы, по которой спустились в подвал. У входа в бункер стоял часовой—эсэсовец. Он открыл перед нами

тяжелую дверь и, когда все участники переговоров вошли в убежище, плотно закрыл и запер дверь изнутри. В одном из помещений был оборудован подземный кабинет Риббентропа. На полированном письменном столе находилось несколько телефонных аппаратов. В стороне стояли круглый столик и глубокие мягкие кресла. Когда беседа возобновилась, Риббентроп снова стал распространяться о необходимости изучить вопрос о разделе сферы мирового влияния. Есть все основания считать, добавил он, что Англия фактически уже разбита. На это Молотов возразил: — Если Англия разбита, то почему мы сидим в этом убежище? И чьи это бомбы падают так близко, что разрывы их слышатся даже здесь? Риббентроп смутился и промолчал. Чувствуя неловкость положения, он вызвал адъютанта и велел принести кофе. Когда официант, поставив на стол кофейный прибор и разлив кофе, ушел, советский делегат поинтересовался, скоро ли можно ожидать разяснения относительно целей превращения германских войск в Румынии и Финляндии. Риббентроп, не скрывая раздражения, ответил, что если Советское правительство про-

(Продолжение следует).

КІРМАШ У КАЛГАСЕ

У калгасе імя Калініна Нясвіжскага раёна праведзен п'яцідзённы кірмаш. Яго арганізавала Сноўскае сельскае спажывецкае таварыства з дапамогай Нясвіжскай базы райспажывсаюза. На кірмашы быў шырокі асартымент тавараў. Калгаснікі змаглі набыць шмат патрэбных і карысных рэчаў. Так, напрыклад, Браніслава Абрамовіч за адзін толькі дзень зрабіла 12 пакупак, сярод якіх радыёла, касцюмы і іншыя рэчы на агульную суму 400 рублёў.

Для тых, хто не знайшоў патрэбнай пакупкі, быў арганізаваны стол заказаў. Так, сямя трактарыста Іосіфа Грыцкевіча выказала жаданне купіць машыну «Запарожца», калгаснік Уладзімір Акулік — тону цэменту, зваршчык Васіль Зарожны — тэлевізар «Сігнал».

У першы дзень кірмашу было рэалізавана тавараў на суму 37 тысяч рублёў.

Г. ТАМАШЭВІЧ.

ВЫКОНВАЕМ ПРОСЬБЫ ЗЕМЛЯКОУ.

Бярэзінскі запаведнік

Мае дзяцінства прайшло на берагах Бярэзіны. Я хацеў бы ўбачыць яе на здымку, а таксама прачытаць у газеце аб Бярэзінскім запаведніку.

Англія.

У любым дзяцінстве можна ўбачыць стройныя гаі беластовых кучаравых бяроз, грабяні сіняватых ельнікаў. У Пойме Бярэзіны растуць волаты-дубы, ясені, клёны, вольхі, вязы... Вясеннімі днямі ў водныя люстэркі глядзяцца белыя прыгажуні-чаромхі, апетыя ў народных песнях рабіны і каліны...

Ля падножжа волатаў-дрэў зелянее ядловец, багун. Шырока раскінуліся плантацыі брусніц, журавінныя імшары і «сіды» іншых смачных ягад. На шэрагах рэчак, сажалак і каналаў, у барах і ельніках, на лугах і дрыгвіністых зыбунах растуць сотні відаў лекавых траў, якія са старажытных часоў выкарыстоўваюцца ў народнай медыцыне.

Па разнастайнасці ядомых грыбоў (больш як 60 відаў) прыбярэзінскія лясы займаюць адно з першых месцаў у заходняй частцы СССР. Грыбны сезон пачынаецца ад паяўлення першых смарчкоў і каласавікоў і цягнецца аж да глыбокай восені.

Багатая і фауна Бярэзінскага запаведніка. У некранутым дрымучым лесе жыве гаспадар тутэйшых чашчоб — бурый мядзведзь. Безліч чарніц і духмяных малін прыцягваюць яго ў ельнікі. Касаланы раніай вясной корміцца ўсялякім гніллём, мурашкамі, жабамі. Летам да яго меню дадаюцца розныя карнінкі, а ўвосень — авес, жалуды і мёд. Калі ж перад сняжкай у лесе не хапае правіянту (кастрычнік — лістапад), мядзведзь становіцца лютым, дзёркім і нападае на ласёў, аленяў і хатнюю жывёлу.

Круглы год на нагах рыжая лісіца, для якой маецца дастаткова ежы. Мышанадобныя грызуны, зайцы, птушаняты, жукі з чарвямі — усім гэтым корміцца ўвільная «кумачка». Прывезены ў Беларусь у 1931 годзе з Усурыйскай тайгі янотанадобны сабака так размножыўся, што ўжо сустракаецца па ўсюды. У пару ўраджаю сасновых і яловых шышак, тут і там мільгаюць залацістыя шубкі вавёрак. А дзе вавёрка, там і куніца — вельмі каштоўны пушны звярок.

Міхаіл ДОЛІЧ.

КРЫК ІХ АДГАНЮ.

Ноччу зімой і летам пад густой засенню векавых дрэў, заваленых бураломам, хавваючыся за ствалы або прытуліўшыся на суку, сядзіць рысь. Пабліскаючы зялёнымі вачыма, зладзейка чакае зручнага моманту, каб зрабіць скачок на маладую казулю або разарваць палахлівага зайчыка. Рысь і воўк — разбойнікі і не маюць праваў на жыхарства ў запаведніку. На працягу ўсяго года яны знішчаюцца любімымі сродкамі.

На закінутых астравах і лугавінах, дзе цішыню парушае толькі вецер, пасяўшца статкі ласёў і дзікоў. Калі зямлю ахутнае змрок, са сваёй цяміцы выходзіць на паляванне пустэльнік-барсук. Гарнастай, ласка, чорны шашок, вожык і іншыя — усяго 52 віды млекакормячых вольна блукаюць па аблюбованых сцяжынках бярэзінскіх джунгляў.

Найбольшую каштоўнасць мае старадаўні жыхар вады — бурый рачны бабёр. Бабёр ужо некалькі стагоддзяў жыве на берагах Бярэзіны. Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі драпежніцкаму спосабу палявання на баброў быў пакладзены канец. Дэкрэт аб ахове жывой прыроды, падпісаны Ул. І. Леніным, катэгарычна забараніў іх знішчаць на ўсёй тэрыторыі Саюза. А ў студзені 1925 года ў верхнім цячэнні ракі Бярэзіны ствараецца бровы запаведнік.

Лось на адпачынку.

КАЛЫХАНКА НАЧЫ

Муз. Д. ШЧАРБІНЫ
Словы М. МАШАРЫ

Ноч гуторыць шопатам
З лісцем і травой:
Усе людскія клопаты
Патушу з зарой.
Буду над абшарамі
Ціха напяваць,
Залатымі марамі
Сны людскія ткаць.
Стану над азёрамі,
Дзе шуміць сіта.
Загарыцца зорамі
У цемры ўся вада.
На галлі бярозавым
Косы распляту
І абсыплю росамі
Соніую зямлю.
Пабрыду дарогамі
Між лагчын і гор,
Ціхаю знямогаю
Абніму прастор.
Хай крычаць злавесныя
Совы у гаю,
Калыханкай-песняю
Крык іх адганю.

Віта ЖЫЛІНСКАЯ

ІДЭАЛЬНАЯ ЖОНКА

Бедныя жонкі! Іх абвінавчваюць у падазронасці, нерэзнасці, прыдзірлівасці і, самае малое, у недахопе далікатнасці.

Перад вамі — ідэальная жонка. Пра такую жонку мараць многія мужы.

З'ЯВА ПЕРШАЯ

Муж і жонка прыйшлі з работы

Жонка: Міленькі, ідзі хутчэй у садзік, там я павесіла для цябе гамак. Ты, напэўна, вельмі стоміўся: ці жарты, прасі дзець за сталом цэлых сем гадзін! Не злуй, што я не магу пагушкаць цябе: рыхтую на абед твае любімыя піражкі... Што? Забыўся купіць газету? Зараз, сонейка, я ў момант

збегаю ў кіёск. А пасля абеду, лапачка, сядзі ў кіно. Праўда, добра, што я купіла табе гамак?

З'ЯВА ДРУГАЯ

Муж прыйшоў ранаіцай
невядома адкуль

Жонка: Які ты разумнік, што вярнуўся! Не! Не гавары! Я не пытаю, дзе ты быў. Гэта — твая асабістая справа. Дазволь мне зняць з твайго каўняра гэты доўгі светлы волас. Ты выглядаеш такім стомленым! Ці не

разагрэць табе катлетку? Магчыма, перад работай паспіш крыху? А я мух ад цябе буду адганяць. Чаму ты ў старым гальштуку? Трэба было надзець новы.

З'ЯВА ТРЭЦЯЯ

Муж прыйшоў п'яны

Жонка: Ах, як добра, што мой любімы не заблудзіў і знайшоў дарогу дадому! Божа мой, хто гэта разадраў майму сонейку рукаў і запэцкаў вапнай спінуку? Хулігані! Дай я па-

чышчу. Кісанька, ды ты яшчэ стаіш! Ну, садзіся, садзіся хутчэй вось сюды, на падушачку. Вось так. Які ты бледны і чамусьці ікаеш! Хочаш агурочка? Або кіслага малачка? Дай я цябе пацалую, горайка маё. Бачу, зноў піў гарэлку. У другі раз, калі захочаш выпіць, абавязкова скажы мне, я дабаўлю на каньчонок.

(Пераклад з літоўскай мовы).

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК,

ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.

ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92,

6-18-88, 3-15-15.